

AKTIVT DELAKTIG

KYRKANS HANDLINGSPROGRAM 2019–2024
FÖR FN:S KONVENTION OM RÄTTIGHETER FÖR
PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

AKTIVT DELAKTIG

KYRKANS HANDLINGSPROGRAM
2019–2024 FÖR FN:S KONVENTION
OM RÄTTIGHETER FÖR PERSONER
MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Publikationer från Ev.-luth. kyrkan i Finland 83
Kyrkan och verksamheten

Kyrkostyrelsen
Helsingfors 2019

**Aktivt delaktig
Kyrkans handlingsprogram 2019–2024 för FN:s
konvention om rättigheter för personer med
funktionsnedsättning**

Publikationer från Ev.-luth. kyrkan i Finland 83
Kyrkan och verksamheten

Rekommendationer, anvisningar och handledningar

Ärendenummer: DKIR/889/04.08.00/2018

ISBN 978-951-789-647-4 (hft.)

ISBN 978-951-789-648-1 (PDF, tillgänglig)

ISSN 2341-9393 (tryckt)

ISSN 2341-9407 (webbpublikation)

Innehåll

Inledning	4
Sammandrag	6
Bakgrund till handlingsprogrammet	7
Handlingsprogrammets teologiska bakgrund	9
De mest väsentliga temana i FN-konventionen ur kyrkans synvinkel	11
Personer med funktionsnedsättning och kyrkan (Artikel 1)	11
Centrala begrepp (Artikel 2)	12
Allmänna principer (Artikel 3)	14
Allmänna åtaganden (Artikel 4)	15
Kvinnor med funktionsnedsättning (Artikel 6)	17
Barn med funktionsnedsättning (Artikel 7)	17
Bättre kunskaper om situationen för personer med funktionsnedsättning (Artikel 8)	19
Tillgänglighet (Artikel 9)	21
Rätt att leva självständigt och att delta i samhället (Artikel 19)	24
Yttrandefrihet och åsiktsfrihet samt tillgång till information (Artikel 21)	25
Utbildning (Artikel 24)	26
Arbete och sysselsättning (Artikel 27)	27
Tillfredsställande levnadsstandard och social trygghet (Artikel 28)	30
Deltagande i det politiska och offentliga livet (Artikel 29)	30
Internationellt samarbete (Artikel 32)	31
Mer information	33

Inledning

Förenta nationernas generalförsamling godkände konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning i december 2006. Finland undertecknade konventionen och det fakultativa protokollet i mars 2007 och ratificerade konventionen 2016. Mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning har fastställts redan i tidigare konventioner om mänskliga rättigheter. Denna konvention skapar alltså inga nya mänskliga rättigheter, utan främjar tillgodoseende av de obestridliga rättigheter som redan finns.

Social- och hälsovårdsministeriet publicerade i mars 2018 dokumentet *Rätt till delaktighet och likabehandling. Nationellt handlingsprogram för FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2018–2019*. I handlingsprogrammet fastställs de åtgärder genom vilka genomförandet av avtalet främjas inom olika förvaltningsområden åren 2018–2019. De ansvariga aktörerna i handlingsprogrammet är olika ministerier. Hörandet av personer med funktionsnedsättning i beslutsfattandet och beaktandet av dem i kommunernas verksamhet genomförs via råden för personer med funktionsnedsättning.

Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland verkar för att främja målen i FN-konventionen i egenskap av offentligrättsligt samfund och i överensstämmelse med sitt budskap. Kyrkans tillgänglighetsprogram som publicerades 2012 är bundet till innehållet i FN-konventionen. Detta handlingsprogram har skrivits för att stöda kyrkans beslutsfattare, tjänsteinnehavare och församlingsmedlemmar på alla nivåer för att uppnå målen i konventionen. Betydelsefulla perspektiv är jämlikhet, delaktighet och mål som är anpassade efter församlingarnas verksamhet.

Den grundläggande texten till handlingsprogrammet skrevs av TM Antti Björklund. En styrgrupp utsedd av Kyrkostyrelsens ämbetskollegium har gett handledning i skrivandet:

- ordförande pastor Tiina Peippo
- lagfaren assessor Riikka Ryökäs
- kyrkoherde Ilkka Mäkinen
- dövdiakoniarbetare Kristiina Wallenius-Penttilä
- företagare Tuomo Burman (representant för delegationen för tillgänglighet och funktionsvariationer)
- Kyrkostyrelsens sakkunniga Katri Suhonen och omsorgspräst Claus Terlinden.

I styrgruppens arbete deltog även:

- sakkunnig, teckenspråk Maria Lindberg
- projektsekreterare Timo-Matti Haapiainen.

TM Antti Björklund var styrgruppens sekreterare.

Handlingsprogrammet har utarbetats i samarbete med kyrkans delegation för tillgänglighet och funktionsvariationer.

Sammandrag

Förenta nationernas generalförsamling godkände konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning i december 2006. Finland undertecknade konventionen och det fakultativa protokollet i mars 2007 och ratificerade konventionen 2016. I konventionen främjas tillgodoseendet av de mänskliga rättigheter som fastställts i tidigare konventioner. Konventionen skapar alltså inga nya mänskliga rättigheter.

Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland verkar för att främja målen i FN-konventionen i egenskap av offentligt samfund och i överensstämmelse med sitt budskap. Kyrkans tillgänglighetsprogram *kom*, som publicerades 2012, är bundet till innehållet i FN-konventionen. Handlingsprogrammet *Aktivt delaktig* har skrivits för att stöda kyrkans beslutsfattare, tjänsteinnehavare och församlingsmedlemmar på alla nivåer för att uppnå målen i konventionen. Delaktighet är ett centralt tema i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Med delaktighet avses en persons fulla och verkliga deltagande i samhället på samma villkor som andra. I definitionen av funktionsnedsättning i FN-konventionen betonas betydelsen av samspelet mellan individen och miljön.

Möjligheterna till självständigt deltagande och tillgodoseendet av rättigheterna för en person med funktionsnedsättning kan främjas genom tillgänglighet, attitydförändringar och beaktande av olika situationer med anknytning till funktionsnedsättning, även ekonomiskt. För att rättigheterna för personer med funktionsnedsättning enligt FN-konventionen ska tillgodoses förutsätts det samarbete, nätverksbildande, strategisk ledning och ekonomiska satsningar på alla nivåer av kyrkan.

De avsnitt i FN-konventionens artiklar som är mest centrala med tanke på kyrkans verksamhet och väsen har valts ut till detta handlingsprogram. För att nå målen i handlingsprogrammet förutsätts det församlingsspecifika, lokala och till förhållandena anpassade åtgärder. Personer med funktionsnedsättning bör vara med och utforma de lokala åtgärderna.

Bakgrund till handlingsprogrammet

Delaktighet är ett centralt tema i *FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning*. Med delaktighet avses en persons fulla och verkliga deltagande i samhället på samma villkor som andra.

De mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna för personer med funktionsnedsättning ska förverkligas till fullo utan diskriminering. Den internationella funktionshinderrörelsens talesätt ”ingenting om oss utan oss” beskriver tillgodoseendet av rättigheterna för personer med funktionsnedsättning. Inget som gäller personer med funktionsnedsättning ska genomföras utan dem. Om något görs för en person med funktionsnedsättning utan att be om personens åsikt eller tillstånd, fräntas personen möjligheten att vara en aktör och görs till ett objekt. Frågor med anknytning till funktionsnedsättning betraktas i dagens samhälle med utgångspunkt i de mänskliga rättigheterna, i stället för det tidigare välgörenhetsbaserade perspektivet.

I definitionen av funktionsnedsättning i FN-konventionen betonas betydelsen av samspelet mellan individen och miljön. Personens egenskaper är inte i sig ett hinder för delaktighet. Miljön och attityderna har en avgörande inverkan på genomförandet av delaktigheten.

Kyrkostyrelsens tillgänglighetsprogram *kom*, som publicerades 2012, behandlar samma ämnen som detta handlingsprogram. *kom** lyfter fram tillgänglighet i attityder, fysisk tillgänglighet eller hinderfrihet, tillgänglighet i kommunikationen, ekonomisk tillgänglighet samt tillgänglighet i beslutsfattande och strategi. I tillgänglighetsprogrammet och dess materialbank finns praktiska exempel och tips om att förbättra tillgängligheten och delaktigheten. Detta handlingsprogram kompletterar tillgänglighetsprogrammet.

*

https://evl.fi/documents/1327140/39227522/vihko_ruotsi.pdf/6c90a561-08ff-b6b3-9fe6-0cd5ba9d3fdd

Tillgodoseendet av rättigheterna för personer med funktionsnedsättning kan främjas genom tillgänglighet, attitydförändringar och beaktande av olika situationer med anknytning till funktionsnedsättning, även ekonomiskt. Genom dessa åtgärder kan man förbättra möjligheterna till självständigt deltagande för en person med funktionsnedsättning.

För att rättigheterna för personer med funktionsnedsättning enligt FN-konventionen ska tillgodoses förutsätts det samarbete, nätverksbildande, strategisk ledning och ekonomiska satsningar på alla nivåer av kyrkan. Vid sidan av FN-konventionen förpliktar kyrkans budskap och väsen kyrkan att främja att rättigheterna och delaktigheten för personer med funktionsnedsättning förverkligas fullt ut.

Handlingsprogrammets teologiska bakgrund

I FN-konventionen framhävs de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna för personer med funktionsnedsättning. Utgångspunkten är att personer med funktionsnedsättning ska ha rätt till ett fullständigt deltagande i samhället.

I det kristna tänkandet baserar sig människans orubbliga människovärde på Guds skapelsearbete. Livet är en gåva av Gud. Varje människa som har skapats är Guds avbild. Delaktigheten förverkligas i förhållande till Gud, andra människor och skapelsen. Jesus visade med sina handlingar och ord respekt för människans värde och rättigheter. Hans arbete ökade diskriminerade människors delaktighet i samhället.

Jesus respekterade självbestämmanderätten för de människor han mötte. Detta framgår till exempel i berättelsen om den blinde, som Jesus helade. (Mark. 10: 46–52) Jesus frågade vad den blinde själv skulle vilja att Jesus gjorde. Jesus åsidosatte inte personens självbestämmanderätt.

Kristus förenar människor oberoende av deras ställning i samhället, etniska bakgrund eller kön. Denna princip kan tillämpas även på funktionsvariationer. Funktionsvariationer får inte hindra full delaktighet i kyrkan.

Kyrkan ska vara öppen för livets kärvhet och mångformighet samt olika funktionsvariationer. Jesus beskrev Guds rike genom att jämföra det med en stor fest, till vilken ”fattiga och handikappade, blinda och förlamade” från stadens gator och torg bjuds in. (Luk. 14:15–24) Många typer av funktionsnedsättningar är tack vare sina bärare närvarande vid stora fester, men de är inga hinder för delaktighet. Nya testamentet beskriver kyrkan som Kristi kropp, vilken de olika medlemmarna är en del av. Lärjungarna kände igen den uppståndne Jesus på hans skador. (Joh. 20:26–29) Även kyrkan som Kristi kropp är skadad.

Varje medlem har sin plats i den gemensamma uppgiften. Den lutherska uppfattningen betonar ordet och sakramenten. Varje människa ska få ta emot evangeliet på sitt eget språk. Paulus skrev om döpta människors likvärdighet:

”Är ni döpta in i Kristus, har ni också iklätt er Kristus. Nu är ingen längre jude eller grek, slav eller fri, man eller kvinna. Alla är ni ett i Kristus Jesus.” (Gal. 3:27–28.)
En fullständig delaktighet i församlingen förutsätter delaktighet i ordet och sakramenten samt i det övriga församlinglivet. All verksamhet i församlingen, ända från förkunnelsen av ordet, dopet och nattvarden, ska vara så tillgänglig att utmaningar på grund av fysiska funktionsnedsättningar, förståelse och språk inte är ett hinder för delaktighet. Endast en tillgänglig församling är trovärdig. Kärleken utmanar människor att göra mer än enbart det som rättvisan kräver. Jesus uppmanade med den gyllene regeln människorna att agera jämlikt och sätta sig in i en annans situation. Den gyllene regeln lyfter vid sidan av rättvisa fram kärleken som syftar till andra människors bästa. ”Allt vad ni vill att människorna skall göra för er, det skall ni också göra för dem.” (Matt. 7:12.)

De mest väsentliga temana i FN-konventionen ur kyrkans synvinkel

De avsnitt i FN-konventionens artiklar som är mest centrala med tanke på kyrkans verksamhet och väsen har valts ut till detta handlingsprogram. Konventionstexten i sin helhet finns på FN-förbundets [webbplats](#).*

För att nå målen i handlingsprogrammet förutsätts det församlingsspecifika, lokala och till förhållandena anpassade åtgärder, där personer med funktionsnedsättning kan göra sin röst hörd i olika typer av verksamhet och beslutsfattande organ. Frågorna som ställs efter varje artikel fungerar som inspiration för att hitta lösningar.

Personer med funktionsnedsättning och kyrkan (Artikel 1)

Personer med funktionsnedsättning innefattar bl.a. personer med varaktiga fysiska, psykiska, intellektuella eller sensoriska funktionsnedsättningar, vilka i samspel med olika hinder kan motverka deras fulla och verkliga deltagande i samhället på lika villkor som andra.

I FN-konventionen definieras en persons funktionsnedsättning situationsspecifikt via samspelet mellan individ och miljö. Modifiering av miljön, förfarandena och attityderna främjar fullständigt deltagande och jämlikhet för personer med funktionshinder.

En medlem av kyrkan har rätt att bli delaktig av kyrkans heliga handlingar och de övriga förmåner som församlingen erbjuder. (1 kap. 4 § i kyrkoordningen) Fullständig delaktighet innebär delaktighet även i kyrkans uppgift.

*

https://www.ykliitto.fi/sites/www.ykliitto.fi/files/vammaisten_oikeudet_2016_ru_net.pdf

Många av församlingens funktioner, såsom själavård, diakoni och missionsarbete, ankommer på varje medlem. (4 kap. i kyrkoordningen) Kyrkan är till för sina medlemmar och hela världen. Den tjänar och kallar till sig varje mänskliga oavsett medlemskap.

Varje människa har sin plats i kyrkan. Därför ska man inte fråga: "Vad kan den här personen göra i församlingen eller kyrkan?" utan: "Vad ska vi göra för att den här personen ska kunna vara med och vara verksam i församlingen?"

Frågor:

- Vilka fysiska och psykiska hinder hittar du i församlingen?
- Vad ska man göra för att alla ska kunna vara med och vara verksamma i församlingen?

Centrala begrepp (Artikel 2)

I denna konvention gäller följande definitioner:

"kommunikation" innefattar bland annat språk, textning, punktskrift, taktill kommunikation, storstil, tillgängliga multimedier, kompletterande och alternativa former, medel och format för kommunikation baserade på textstöd, uppläst text, lättläst språk och mänskligt tal, samt tillgänglig informations- och kommunikationsteknik (IT).

"språk" innefattar bl.a. talade och tecknade språk och andra former av icke talade språk.

"diskriminering på grund av funktionsnedsättning" betyder varje åtskillnad, undantag eller inskränkning på grund av funktionsnedsättning som har till syfte eller verkan att inskränka eller omintetgöra erkännande, åtnjutande eller utövande på samma villkor som andra av alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter på det politiska, ekonomiska, sociala, kulturella och civila området eller på andra områden. Det omfattar alla former av diskriminering, inklusive underlåtenhet att göra skälig anpassning.

”skälig anpassning” betyder nödvändiga och ändamålsenliga ändringar och anpassningar, som inte innebär en oproportionerlig eller omotiverad börda när så behövs i ett enskilt fall för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning på samma villkor som andra kan åtnjuta eller utöva alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter.

”design för alla” betyder sådan utformning av produkter, miljöer, program och tjänster att de ska kunna användas av alla i största möjliga utsträckning utan behov av anpassning eller specialutformning. ”Design för alla” ska inte utesluta hjälpmedel för enskilda grupper av personer med funktionsnedsättning där så behövs.

Finland har två nationella teckenspråk: det finska teckenspråket och det finlandssvenska teckenspråket. Förutom teckenspråkslagen finns det åtskilliga lagar som tryggar och främjar tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna för dem som använder teckenspråk.

Klarspråk kan användas i både tal och text. Många olika texter kan publiceras på klarspråk. I alla situationer där klarspråk används är målet att öka människors möjligheter att förstå varandra.

Diskriminering som riktas mot personer med funktionsnedsättning kan vara aktiv eller passiv. Passiv diskriminering förblir ofta oupptäckt. Erfarenhetsexpertis och professionell sakkunskap är nödvändiga för att upptäcka diskriminering och korrigera situationen.

Skillnaden mellan skälig anpassning och design för alla är betydande med tanke på kyrkans verksamhet. Vid skälig anpassning ändras strukturer och modeller som redan finns så att de motsvarar enskilda personers behov. Ett exempel på skälig anpassning kan vara att möjliggöra distansarbete för en person med funktionsnedsättning i större utsträckning än för en person utan funktionsnedsättning. Vid design för alla fungerar människors mångfald och olika behov som utgångspunkt för planeringen. En sådan utgångspunkt passar kyrkans väsen som ett samfund av jämlika människor som är öppet för alla.

Design för alla minskar behovet av skälig anpassning, men eliminerar det inte. Diskrimineringslagen förpliktar myndigheter, utbildningsanordnare, arbetsgivare och de som tillhandahåller varor eller tjänster att göra rimliga anpassningar. (3 kap. 15 § i diskrimineringslagen)

Frågor:

- Hur beaktar vi språklig mångfald i församlingen?
- Inom vilka områden görs skäliga anpassningar i församlingen?
- Hur kan församlingens verksamhet modifieras för att överensstämma med design för alla?

Allmänna principer (Artikel 3)

Denna konventions principer är följande:

- a) Respekt för inneboende värde, individuellt självbestämmande, innefattande frihet att göra egna val samt enskilda personers oberoende.*
- b) Icke-diskriminering.*
- c) Fullständigt och faktiskt deltagande och inkludering i samhället.*
- d) Respekt för olikheter och acceptering av personer med funktionsnedsättning som en del av den mänskliga mångfalden och mänskligheten.*
- e) Lika möjligheter.*
- f) Tillgänglighet.*
- g) Jämställdhet mellan kvinnor och män.*
- h) Respekt för den fortlöpande utvecklingen av förmågorna hos barn med funktionsnedsättning och respekt för funktionsnedsatta barns rätt att bevara sin identitet.*

Dessa allmänna principer genomsyrar alla artiklar i FN-konventionen. Principerna stöder både individen och samfun-

det. Icke-diskriminering, jämlikhet och tillgodoseende av individens rättigheter stärker individens delaktighet. I ett samfund behöver individens friheter tillgodoses för att det ska vara fråga om ett äkta samfund. När personer med funktionsnedsättning deltar fullt ut i samfundet, synliggörs mänsklighetens mångfald och utvecklas samfundet.

En person med funktionsnedsättning är ofta den bästa personen att svara på frågan om vilken hjälp han eller hon behöver. "Det lönar sig alltid att fråga" är en bra grundprincip i verksamheten med personer med funktionsnedsättning. Personer med funktionsnedsättning ska höras som erfarenhetsexperter i frågor som gäller dem själva i alla skeden av verksamheten: planeringen, genomförandet, utvärderingen och utvecklingen.

Det är viktigt att personer med funktionsnedsättning är verksamma som frivilliga och avlönade anställda på alla nivåer inom kyrkan. De kan om de så önskar bistå församlingen och kyrkan med sin erfarenhetsexpertis. Detta påverkar attityderna, uppfattningarna och förfarandena.

Frågor:

- Hur väl genomförs de allmänna principerna i konventionen i församlingen?
- Hurdan ställning har erfarenhetsexpertis i församlingen?

Allmänna åtaganden (Artikel 4)

- 1. Konventionsstaterna åtar sig att säkerställa och främja fullt förverkligande av alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla personer med funktionsnedsättning utan diskriminering av något slag på grund av funktionsnedsättning. – –*
- 3. I utformning och genomförande av lagstiftning och riktlinjer för att genomföra denna konvention och i andra beslutsfattande processer angående frågor som berör personer med funktionsnedsättning ska konventionsstaterna nära samråda med och aktivt involvera personer med funktionsnedsättning, inklusive barn med funktionsnedsättning, genom de organisationer som företräder dem.*

Utgångspunkten för FN-konventionen är tryggheten av de mänskliga rättigheterna och grundläggande fri- och rättigheterna. Finlands grundlag garanterar de grundläggande fri- och rättigheterna.

Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland är ett offentlighetsligt samfund, som utarbetar och verkställer lagstiftning. Kyrkans lagstiftning ska överensstämma med FN-konventionen. Kyrkan främjar också delaktighet utifrån sitt budskap. Delaktigheten för personer med funktionsnedsättning ska beaktas i verksamheten och beslutsfattandet på alla nivåer i kyrkan.

Hörande av personer med funktionsnedsättning och sakkunskap om arbete med anknytning till funktionsnedsättningar stöder delaktigheten för personer med funktionsnedsättning. Erfarenhetsexpertis och yrkesrelaterad sakkunskap kompletterar varandra. Förhållandena avgör på vilket sätt det lönar sig att ordna hörandet av personer med funktionsnedsättning. Förfarandena för hörande kan utvecklas på lokal nivå, i de kyrkliga samfälligheterna, i prosterierna, på stiftsnivå eller vid Kyrkostyrelsen.

Ombud och råd för personer med funktionsnedsättning är ett sätt att stöda hörandet av personer med funktionsnedsättning. Ombuden och råden kan till exempel ha till uppgift att:

- utveckla församlingens verksamhet och tjänster så att de passar alla
- öka de anställdas, de förtroendevaldas och de övriga församlingsmedlemmarnas kunskap om att bemöta personer med funktionsnedsättning
- öka medvetenheten om rättigheterna och behoven för personer med funktionsnedsättning

Frågor:

- Vilka ärenden som gäller personer med funktionsnedsättning behandlas i församlingens beslutsfattande och hur?
- Hurdan sakkunskap finns det i församlingen inom områden som har anknytning till personer med funktionsnedsättning?
- På vilket sätt deltar personer med funktionsnedsättning i församlingens beslutsfattande?

Kvinnor med funktionsnedsättning (Artikel 6)

1. *Konventionsstaterna erkänner att kvinnor och flickor med funktionsnedsättning är utsatta för flerfaldig diskriminering och ska därför vidta åtgärder för att säkerställa att de fullt och likaberättigat åtnjuter alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter.*
2. *Konventionsstaterna ska vidta alla ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att kvinnors utvecklingsmöjligheter tas till vara, att deras ställning i samhället främjas och att de får ökat inflytande i syfte att garantera att de kan utöva och åtnjuta de mänskliga rättigheter och grundläggande friheter som anges i denna konvention.*

Kvinnor och flickor med funktionsnedsättning är utsatta för särskilt mycket diskriminering. Detta ska identifieras och erkännas och de åtgärder som krävs ska vidtas för att bekämpa diskriminering.

Frågor:

- Hurdan beredskap har församlingen att identifiera diskriminering av kvinnor och flickor?
- Hur kan diskriminering som riktas mot kvinnor och flickor bekämpas?

Barn med funktionsnedsättning (Artikel 7)

1. *Konventionsstaterna ska vidta alla nödvändiga åtgärder som behövs för att säkerställa att barn med funktionsnedsättning fullt åtnjuter alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter på lika villkor som andra barn.*
2. *I alla åtgärder som rör barn med funktionsnedsättning ska barnets bästa komma i främsta rummet.*
3. *Konventionsstaterna ska säkerställa att barn med funktionsnedsättning har rätt att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör dem, varvid deras åsik-*

ter ska tillmätas betydelse i förhållande till deras ålder och mognad på samma villkor som för andra barn, och att de för att utöva denna rättighet erbjuds stöd anpassat till funktionsnedsättning och ålder.

Att ta hänsyn till barn med funktionsnedsättning är en del av den barnkonsekvensanalys som genomförs i kyrkan. (23 kap. 3 § i kyrkoordningen). Barnkonsekvensanalysen gäller all verksamhet och allt beslutsfattande i kyrkan. Den är alltså inte begränsad till vissa arbetsområden eller verksamhetsformer. Förutom till barn med funktionsnedsättning ska hänsyn tas även till deras familjer och övriga närstående.

Genomförandet av delaktigheten för personer med funktionsnedsättning och deras närstående kan stödjas genom utbildning och information. Till exempel i utbildningen av församlingens klubbledare är det bra att beakta behoven hos barn och familjer som behöver särskilt stöd. Det är viktigt att informera om klubbledarnas kunskap.

Skriftskolan är ett betydelsefullt fenomen i den kyrkliga fostran och den finländska ungdomskulturen. I planen för konfirmandarbetet som publicerades 2017 har delaktigheten i skriftskolorna för personer med funktionshinder beaktats:

Till delaktigheten hör också tillgänglighet och jämlikhet. Alla slags unga är välkomna att delta i konfirmandundervisningen och därför ska den också vara tillgänglig för alla unga. Ungefär en femtedel av de unga har behov av stöd för lärandet. Alla andra drar också nytta av att olika behov beaktas. Konfirmandundervisningen skall vara delaktiggörande och inkluderande. Detta betyder att alla slags unga kan vara med – beroende på situationen även delvis eller helt i samma undervisningsgrupper. Konfirmandundervisningen gör inte skillnad mellan människor, utan alla är lika värdefulla och accepterade. Samtidigt är skriftskolor som är anpassade till specialgrupper, till exempel personer med kognitiva funktionshinder eller teckenspråkiga, ibland motiverade och nödvändiga för de unga själva.

Skäliga anpassningar och personlig hjälp kan göra det möjligt för en ung person med funktionsnedsättning att delta i konfirmandundervisningen och den övriga församlingsverksamheten tillsammans med andra unga. Samverkan mellan undervisningsgrupper för unga med funktionsnedsättning och andra undervisningsgrupper kan genomföras till exempel med hjälp av gemensamma undervisningsstunder. Då bör man beroende på situationen bedöma respektive grupps lämplighet för en gemensam stund. En hjälpledaverksamhet som följer principerna för design för alla gör det möjligt för personer med funktionsnedsättning att delta.

Frågor:

- Hur kan design för alla beaktas i församlingens fostran?
- Hur syns barn med funktionsnedsättning i barnkonsekvensanalysen i din församling?

Bättre kunskaper om situationen för personer med funktionsnedsättning (Artikel 8)

1. *Konventionsstaterna åtar sig att vidta omedelbara, effektiva och ändamålsenliga åtgärder:*
 - a) *för att förbättra kunskaperna i hela samhället, även på familjenivå, om personer med funktionsnedsättning och för att främja respekten för deras rättigheter och värdighet,*
 - b) *för att bekämpa stereotypa uppfattningar, fördomar och skadliga sedvänjor med avseende på personer med funktionsnedsättning, inklusive sådana som grundas på kön och ålder, inom alla livets områden, samt*
 - c) *för att förbättra kunskaperna om kapaciteten hos personer med funktionsnedsättning och vad dessa personer kan tillföra.*

Kyrkan är en samhällspåverkare, vars kommunikation och verksamhet kan öka den allmänna medvetenheten om funktionsnedsättningar. Medvetenheten bör också ökas

inom kyrkan bland frivilliga, förtroendevalda, anställda och andra församlingsmedlemmar.

En stor del av kyrkans verksamhet består av kommunikation: personlig kommunikation, bilder och ord. Det är viktigt på vilket sätt funktionsnedsättningar syns i kyrkans kommunikation och verksamhet. Närvaron av till exempel klarspråk, teckenspråk och kommunikationsformer som ersätter tal i kommunikationen skapar förståelse för människors mångfald och det gemensamma människovärdet. Även tillgängligheten för kommunikationen på internet är av största vikt.

Saklig information eliminerar okunskap och felaktiga uppfattningar. Aktuell information om frågor med anknytning till funktionsnedsättningar ska vara tillgänglig på alla nivåer inom kyrkan. Rättigheterna och tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning ska genomsyra alla nivåer av utbildningen riktad till frivilliga, förtroendevalda och anställda. Kommunerna och sjukvårdsdistrikten samt olika organisationer för personer med funktionsnedsättningar är naturliga samarbetspartner för församlingarna i anordnandet av lokala och regionala utbildningar.

Mässor som är tillgängliga för alla är ett exempel på hur kyrkan ökar medvetenheten om funktionsnedsättningar via sin kärnverksamhet. Mässorna stöder den gemensamma upplevelsen hos personer med och utan funktionsnedsättning att på lika villkor tillhöra samma församling. Tillgängliga mässor är ett resultat av tillgänglighetsarbetet och erfarenheterna från dessa gudstjänster kan bidra till att integrera principerna för design för alla i all verksamhet.

Personer med funktionsnedsättning som är verksamma som frivilliga och anställda i uppgifter inom församlingen ökar medvetenheten om förmågorna hos personer med funktionsnedsättning och deras insats.

Frågor:

- Vilket budskap om delaktighet förmedlar församlingen?
- Vilken typ av medvetenhet om funktionsnedsättningar behövs i min församling?

Tillgänglighet (Artikel 9)

1. För att göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att leva oberoende och att fullt ut delta på alla livets områden, ska konventionsstaterna vidta ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning får tillgång på samma villkor som andra till den fysiska miljön, till transporter, till information och kommunikation, innefattande informations- och kommunikationsteknik (IT) och -system samt till andra anläggningar och tjänster som är tillgängliga för eller erbjuds allmänheten både i städerna och på landsbygden. Dessa åtgärder, som ska innefatta identifiering och undanröjande av hinder och barriärer mot tillgänglighet, ska bl.a. gälla – –
 - b) information, kommunikation och andra tjänster, inklusive elektroniska tjänster och räddningstjänster.
2. Konventionsstaterna ska även vidta ändamålsenliga åtgärder för att – –
 - g) främja tillgång för personer med funktionsnedsättning till ny informations- och kommunikationsteknik och nya sådana system, däribland Internet.

Begreppet tillgänglighet har flera aspekter. Tillgängligheten skapar möjligheter för individen att vara delaktig fullt ut oavsett de egna egenskaperna och förmågorna. En viktig del i tillgängligheten är att information och tjänster ska kunna användas av hela spektrumet av människor. Tillgängligheten kan delas in i:

- tillgänglighet i den byggda miljön
- psykosocial tillgänglighet (attityder)
- kommunikativ och informativ tillgänglighet.

Utgångspunkten är att all kyrklig verksamhet ska vara öppen för alla. Det förutsätter tillgänglighet. Tillgängligheten kan upprätthållas och utvecklas genom en regelbundet genomförd tillgänglighetskartläggning. I kartläggningen utvärderas alla de delområden av tillgängligheten som

nämns ovan. Professionell sakkunskap och erfarenhetsexpertis har en viktig roll i tillgänglighetskartläggningen. Kyrkans tillgänglighetsprogram *kom* innehåller anvisningar om utveckling av tillgängligheten. Församlingarnas lösningar uppstår i växelverkan mellan de allmänna principerna och de lokala förhållandena.

Frivilliga kan erbjudas assistentutbildning, som ger beredskap att vara verksam som allmän assistent i församlingens verksamhet. Information om att en allmän assistent är tillgänglig bör inkluderas i kommunikationen om evenemang.

Tillgänglighet i den byggda miljön

En stor del av kyrkans verksamhet sker i den byggda miljön. Den byggda miljön innefattar både bestående konstruktioner och arrangemang som gjorts i enskilda situationer. Den byggda miljön får inte hindra personer med funktionsnedsättning att vara delaktiga i församlingens heliga handlingar och övriga verksamhet.

Rörligheten för personer med funktionsnedsättning i den byggda miljön kan stödas inte bara med konstruktionsmässiga lösningar, utan också med kunnande som frivilliga och anställda besitter.

I många församlingar minskar de egna lokalerna och verksamheten flyttas till lokaler som ägs av andra. Tillgängligheten måste också beaktas i dessa lokaler. Tillgängliga lokaler stöder förutom församlingsmedlemmarnas delaktighet även sysselsättningsmöjligheterna för personer med funktionsnedsättning.

Psykosocial tillgänglighet (attityder)

Psykosocial tillgänglighet i kyrkan förutsätter förståelse för tillgänglighet. Frivilliga, förtroendepersoner och anställda har en central roll.

Attityderna är ofta en avgörande faktor för tillgängligheten och delaktigheten. En del av attityderna är medvetna, en del omedvetna. Positiva attityder gör det möjligt att undanröja hinder.

Anställda på alla nivåer av kyrkan bör ha tillräcklig förståelse för tillgänglighet på ett allmänt plan och i anslutning till sitt specialområde. Förutom den tillgänglighetskunskap som varje anställd besitter behövs det också specialkunskap om arbete med anknytning till funktionsnedsättningar. Församlingarnas omsorgsarbetare är experter inom sitt område. Dessutom behövs det sakkunnig förståelse och ansvar inom hela kyrkan på riksomfattande nivå.

Kommunikativ och informativ tillgänglighet

Digitala tjänster ska fungera tillgängligt i alla situationer. Webbsidor ska med stöd av 25 kap. 5 b § i kyrkolagen överensstämja med lagen om tillhandahållande av digitala tjänster (306/2019). Principerna för design för alla styr genomförandet av digitala tjänster. Man ska beakta till exempel senioranvändare, personer som behöver klarspråk, syn- och hörselskadade samt personer som talar teckenspråk och behöver information på teckenspråk på webbsidorna.

I verksamheten är det bra att beakta **talade och tecknade språk samt olika kommunikationskanaler, -metoder och -former**. Talets tillgänglighet ökar genom användning av tydligt talspråk och klarspråk, omsorgsfull röst användning och korrekt användning av ljudanläggningar. För att en hörapparat ska fungera förutsätts det att induktionsslingan är påslagen och talarna använder mikrofon. Programblad, textning och bildkommunikation stöder tillgängligheten. När det gäller teckenspråk **och andra kommunikationssätt, -metoder och -former** samt punktskrift framhävs betydelsen av obehindrad tillgång till tjänsten och materialet samt planering av helheten så att den ända från början beaktar dessa språk.

Beträffande tryckt och nätbaserat kommunikationsmaterial ska man fästa vikt vid språket, layouten och bilderna. Om det behövs används till exempel klarspråk, tecknade videor, syntolkning, bildkommunikation eller andra metoder som ersätter eller stöder språket.

Vederbörlig insikt om kommunikation ur ett perspektiv som omfattar funktionsnedsättningar och tillgänglighet

ska finnas på alla nivåer av kyrkan och kommunikationen. Definition av den tillgänglighetsnivå som krävs inom kommunikationen bör vara en del av den strategiska planeringen.

Frågor:

- Har alla församlingsmedlemmar samma möjlighet att få tillträde till församlingens lokaler?
- Hur kunde din församling modifiera sina tillvägagångssätt så att verksamheten passar alla och kommunikationen är tillgänglig?
- På vilka sätt deltar församlingsmedlemmar med funktionsnedsättning i genomförandet och planeringen av verksamheten på olika nivåer?

Rätt att leva självständigt och att delta i samhället (Artikel 19)

Konventionsstaterna erkänner lika rätt för alla personer med funktionsnedsättning att leva i samhället med lika valmöjligheter som andra personer och ska vidta effektiva och ändamålsenliga åtgärder för att underlätta att personer med funktionsnedsättning fullt åtnjuter denna rätt och deras fulla inkludering och deltagande i samhället, bl.a. genom att säkerställa att
--

- c) *samhällsservice och anläggningar avsedda för allmänheten är tillgängliga på lika villkor för personer med funktionsnedsättning och svarar mot deras behov.*

Församlingen är ett inbjudande samfund. Varje medlem har rätt att ta del av församlingens tjänster samt vara delaktig i samfundets verksamhet och uppgift.

Församlingen kan stöda person med funktionsnedsättning i hans eller hennes förhållande till det övriga samhället. Kyrkans diakoniarbete kan stöda en person med funktionsnedsättning att hitta hjälp och information. Församlingens samarbete med organisationerna för personer med funktionsnedsättning stärker informationsförmedlingen och skapar nya möjligheter. Till exempel kan

samarbetsmodellen *Yhteisöllinen innovointi**, som sammanför regionala aktörer, vara till hjälp i utvecklingen av samarbetet med organisationer för personer med funktionsnedsättning och myndighetssamarbetet.

Yttrandefrihet och åsiktsfrihet samt tillgång till information (Artikel 21)

Konventionsstaterna ska vidta alla ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning kan utöva yttrandefriheten och åsiktsfriheten, inklusive friheten att söka, ta emot och sprida uppgifter och idéer på lika villkor som andra och genom alla former av kommunikation som de själva väljer enligt definitionen i artikel 2, däribland genom att

- a) *utan dröjsmål och extra kostnader förse personer med funktionsnedsättning med information som är avsedd för allmänheten i tillgängligt format och teknologi anpassad för olika funktionsnedsättningar,*
- b) *godta och underlätta användning i offentliga sammanhang av teckenspråk, punktskrift, förstorande och alternativ kommunikation och alla andra tillgängliga medel, former och format för kommunikation som personer med funktionsnedsättning själva valt,*
- e) *erkänna och främja användning av teckenspråk.*

Inom kommunikationen har dess olika former en viktig roll i fullgörandet av kyrkans uppgift. Ömsesidig kontakt och ömsesidigt delande ingår i kyrkans väsen. Även kyrkans myndighetsroll förpliktar kyrkan att dela information på ett tillgängligt sätt.

FN-konventionen förpliktar till att agera för att bekämpa diskriminering av personer med funktionsnedsättning. Kyrkan bär ansvaret för att dess verksamhet inte diskri-

*

<http://flash.kunnat.net/yhteisollineninnovointi/files/assets/common/downloads/publication.pdf>

minerar personer med funktionsnedsättning. Kyrkan och församlingarna ska utarbeta anvisningar som en person med funktionsnedsättning kan följa om han eller hon upplever att sådant som gäller honom eller henne inte beaktas. Anvisningarna ska vara i tillgänglig form.

Frågor:

- I vilka former är behövlig information tillgänglig i församlingen?

Utbildning (Artikel 24)

- 1. Konventionsstaterna erkänner rätten till utbildning för personer med funktionsnedsättning.*
- 2. För att förverkliga denna rätt, ska konventionsstaterna säkerställa att – –*
 - c) skälig anpassning erbjuds utifrån personliga behov,*
- 3. Konventionsstaterna ska göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att lära sig praktiska och sociala färdigheter för att underlätta deras fulla och likvärdiga deltagande i utbildning och som samhällsmedlemmar. I detta syfte ska konventionsstaterna vidta ändamålsenliga åtgärder, bl.a. för att*
 - a) underlätta inläring av punktskrift, alternativ skrift, förstorande och alternativa former, medel och format för kommunikation samt rörelse- och orienteringsförmågan och underlätta kamratstöd och mentorskap,*
 - b) underlätta inläring av teckenspråk och främja dövsamhällets språkliga identitet, samt*
 - c) säkerställa att utbildning av personer, särskilt av barn, med synskada eller dövblindhet eller som är döva eller hörselskadade, ges på de mest ändamålsenliga språken, formerna och medlen för kommunikation för den enskilde och i miljöer som maximerar akademisk och social utveckling.*

Kyrkan anordnar utbildning för sina anställda. Dessutom samarbetar kyrkan med läroanstalter och organisationer som utbildar anställda. Kyrkan ansvarar för kompletterande utbildning och fortbildning av sina anställda. Kyrkans utbildningar ska genomföras i tillgängliga lokaler med beaktande av den språkliga och kommunikationsrelaterade tillgängligheten.

Mentorverksamhet eller annat stöd från församlingen som erbjuds redan under studierna gör det lättare för personer med funktionsnedsättning att hitta sysselsättning. Utbildningsanstalterna bär ansvaret för tillgänglighetsfrågor under de examensinriktade studierna. Kyrkan kan ha en viktig roll när det gäller praktik och sommararbete.

Tillgänglighetsperspektiven ska beaktas i kyrkans interna utbildningar ända från kyrkans ordinations- och orienteringsutbildningar. Det är bra att ta till sig de grundläggande tillgänglighetsprinciperna redan i början av arbetskarriären. Tillägandet av principerna stöder en verksamhetskultur som främjar tillgänglighet i församlingarna.

Frågor:

- På vilket sätt har församlingens anställda och frivilliga möjlighet att delta i utbildning med anknytning till tillgänglighet?

Arbete och sysselsättning (Artikel 27)

1. *Konventionsstaterna erkänner rätten till arbete för personer med funktionsnedsättning på samma villkor som för andra. Det innefattar rätten att kunna förtjäna sitt uppehälle genom fritt valt eller antaget arbete på arbetsmarknaden och i en arbetsmiljö som är öppen, som främjar integration och är tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. Konventionsstaterna ska skydda och främja förverkligande av rätten till arbete, även för personer som förvärvar funktionsnedsättning under anställning, genom att vidta ändamålsenliga åtgärder, inklusive lagstiftning, för att bl.a.:*

- a) *förbjuda diskriminering på grund av funktionsnedsättning med avseende på alla frågor som gäller alla former av yrkesverksamhet, inklusive rekryteringsvillkor, anställning och sysselsättning, bibehållande av anställning, befordran samt en säker och hälsosam arbetsmiljö,*
- b) *skydda rätten för personer med funktionsnedsättning på samma villkor som andra till rättvisa och gynnsamma arbetsvillkor, inklusive lika möjligheter och lika ersättning för arbete av lika värde och till trygga och sunda arbetsförhållanden, inklusive skydd mot trakasserier, och prövning av klagomål, – –*
- e) *främja möjligheter till anställning och befordran för personer med funktionsnedsättning på arbetsmarknaden och hjälp med att finna, erhålla, bibehålla och återgå till en anställning, – –*
- g) *anställa personer med funktionsnedsättning i den offentliga sektorn,*
- i) *säkerställa att skälig anpassning på arbetsplatsen erbjuds personer med funktionsnedsättning,*
- j) *främja att personer med funktionsnedsättning tillägnar sig arbetserfarenhet på den öppna arbetsmarknaden,*
- k) *främja program avseende rehabilitering i yrkeslivet, bibehållande i arbete och återinträde i arbete för personer med funktionsnedsättning.*

Kyrkan är en moralisk förebild. Därför ska den föregå med gott exempel i frågor som gäller funktionsvariationer och tillgänglighet. Kyrkan ska stöda sysselsättningen för personer med funktionsnedsättning. Det är viktigt att kyrkan har en mångsidig arbetsgivarprofil.

Personer med funktionsnedsättning ska vara verksamma i olika uppgifter inom kyrkan. Flexibilitet och fokus på lösningar har en viktig roll i främjandet av sysselsättning för personer med funktionsnedsättning. Positiv särbe-

handling hjälper en person med funktionsnedsättning att visa sin förmåga att vara verksam i uppgifter inom kyrkan. Detta river ner murar och eliminerar rädslor med anknytning till att sysselsätta en person med funktionshinder. Med positiv särbehandling avses enligt diskrimineringslagen sådan proportionerlig särbehandling som syftar till att främja faktisk likabehandling eller att förhindra eller undanröja olägenheter som beror på diskriminering.

På begäran ska en arbetsgivare utan dröjsmål lämna skriftlig utredning om grunderna för sitt förfarande till en person med funktionsnedsättning som anser att han eller hon på grund av nekande av rimliga anpassningar har blivit diskriminerad i samband med arbets- eller tjänstansökan eller i ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande. Alla som behöver rimliga anpassningar har rätt till dem. Att bli förvägrad rimliga anpassningar är en diskrimineringsgrund.

Flexibilitet i arbetet gynnar både arbetsgivaren och arbetstagaren. Distansarbete och digital teknologi används i ännu större utsträckning än förut i samband med arbete som inte förutsätter att man är på en viss plats vid en viss tid, vilket stöder sysselsättningen för en person med funktionsnedsättning. Förkortade arbetstider kan vara en anpassning som främjar sysselsättningen för personer med funktionsnedsättning. Arbetsträning som skraddarsys från fall till fall kan hjälpa personer med utvecklingsstörning att hitta sysselsättning. Arbetsträning ordnas av kommunerna och samkommunerna, arbets- och näringsbyråerna samt FPA.

Församlingarna ska få information om sådana stödtjänster som de kan ha rätt till när de sysselsätter en person med funktionsnedsättning. Stöd kan fås till exempel för ombyggnadsarbeten eller anskaffning av behövlig utrustning.

Frågor:

- Hur kan församlingen vara en så tillgänglig arbetsplats som möjligt?

Tillfredsställande levnadsstandard och social trygghet (Artikel 28)

1. *Konventionsstaterna erkänner rätten för personer med funktionsnedsättning till en tillfredsställande levnadsstandard för sig och sin familj, däribland tillräckligt med mat, kläder och en lämplig bostad samt till ständigt förbättrade levnadsvillkor, och ska vidta ändamålsenliga åtgärder för att trygga och främja att denna rätt förverkligas utan diskriminering på grund av funktionsnedsättning. – –*

Utgångspunkten är att en person med funktionsnedsättning ska få den hjälp av samhället som han eller hon har rätt till. Diakoniarbetets uppgift är att hjälpa de mest sårbara, som inte annars får någon hjälp. Med hjälp av sitt påverkansarbete lyfter kyrkan fram rättigheterna för dem som har en sårbar ställning.

Frågor:

- Hur syns frågor med anknytning till tillgänglighet i församlingens diakoniarbete?

Deltagande i det politiska och offentliga livet (Artikel 29)

Konventionsstaterna ska garantera personer med funktionsnedsättning politiska rättigheter och möjlighet att åtnjuta dem på samma villkor som andra och förpliktiga sig att

- a) *säkerställa att personer med funktionsnedsättning effektivt och fullständigt kan delta i det politiska och offentliga livet på samma villkor som andra, direkt eller genom fritt valda ombud, däribland rättighet och möjlighet för personer med funktionsnedsättning att rösta och att bli valda,*
- b) *aktivt främja en miljö där personer med funktionsnedsättning effektivt och fullständigt kan delta i skötseln av offentliga angelägenheter, utan diskriminering och på samma villkor som andra, samt uppmuntra deras deltagande i offentliga angelägenheter – –*

Att ställa upp som kandidat och att rösta i församlingsval är en central del av församlingsmedlemmarnas påverkningssmöjligheter. Rätten att ställa upp och rösta i val ska tillgodoses för varje medlem. För vissa personer med funktionsnedsättning kan förmynderskap hindra att de ställer upp som kandidater.

Delaktigheten för personer med funktionsnedsättning i församlingarnas och kyrkans verksamhet i samband med församlingsval kan förbättras genom samarbete med kommunens råd för personer med funktionsnedsättning och specialgrupperna som är verksamma inom den kyrkliga samfälligheten.

Frågor:

- Hur har det valrelaterade materialets och röstningsplatsernas tillgänglighet beaktats i församlingen?

Internationellt samarbete (Artikel 32)

- 1. Konventionsstaterna erkänner betydelsen av internationellt samarbete och dess främjande till stöd för ansträngningar på det nationella planet att förverkliga denna konventions syfte och mål och ska vidta ändamålsenliga och effektiva åtgärder i detta hänseende mellan och bland stater och, i tillämpliga fall, i samarbete med berörda internationella och regionala organisationer och det civila samhället, särskilt organisationer av personer med funktionsnedsättning. Dessa åtgärder kan bl.a. innebära att:*
 - a) säkerställa att internationellt samarbete, inklusive internationella utvecklingsprogram, omfattar och är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning,*
 - b) underlätta och stödja kapacitetssuppleering, bl.a. genom utbyte och delgivning av information, erfarenheter, utbildningsprogram och goda exempel,*

Internationalism är en del av kyrkans väsen. Via den lokala församlingen förverkligas alla medlemmars delaktighet

i Kristi globala kyrka, till exempel genom vänförsamlingsverksamhet, missionsarbete och internationell diakoni. Församlingens internationella arbete ska vara tillgängligt. I församlingarna är det bra att behandla frågor med anknytning till personer med funktionsnedsättning även ur en ekumenisk och internationell synvinkel. Församlingarna samarbetar via och med missionsorganisationer och andra aktörer som utför ett internationellt arbete. I det här samarbetet är främjandet och uppföljningen av att konventionerna om mänskliga rättigheter följs en central prioritering.

Frågor:

- Hur garanteras det att personer med funktionsnedsättning har samma möjligheter att delta i församlingens internationella verksamhet?
- Hur kan församlingen intensifiera sitt samarbete på internationell nivå i frågor som gäller funktionsnedsättningar?

Mer information

EU:s funktionshinderkort:

<https://www.vammaiskortti.fi/sv/mika-on-vammaiskortti/>

Människorättscentret:

<https://www.manniskorattscetret.fi/rattigheter-for-personer-med-fun/>

Döva i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (på finska):

http://aineisto.viittomakielinenkirjasto.fi/crpd/pdf/kuurot_ykn_vammaissopimuksessa_final.pdf

Anvisningar om tillgängligt webbinnehåll och tillgänglig kommunikation (på finska):

<https://www.saavutettavasti.fi/>

Tillgänglighet i den byggda miljön (på finska):

<https://www.nkl.fi/fi/etusivu/saavutettavuus-esteettomyys/rakennetun-ympariston-esteettomyys-ja-opasteet>

kom. Kyrkans tillgänglighetsprogram:

https://evl.fi/documents/1327140/39227522/vihko_ruotsi.pdf/6c90a561-08ff-b6b3-9fe6-0cd5ba9d3fdd

Delegationen för rättigheter för personer med funktionsnedsättning (VANE):

<https://vane.to/sv/fn-konvention>

Samarbetsmodellen Yhteisöllinen innovointi (på finska):

<http://flash.kunnat.net/yhteisollineninnovointi/files/assets/common/downloads/publication.pdf>

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och dess fakultativa protokoll:

https://www.ykliitto.fi/sites/ykliitto.fi/files/vammaisten_oi-keudet_2016_ru_net.pdf

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning på klarspråk:

<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/70258>

AKTIVT DELAKTIG

Aktivt delaktig kompletterar kyrkans
tillgänglighetsprogram *kom*.

Handlingsprogrammet hjälper oss att bygga en kyrka för alla. Kärnan i programmet är jämlikhet, delaktighet och tillämpat till lokala förhållanden mottot: "Inget om oss utan oss".

En kyrka för alla röjer hindren i den fysiska tillgängligheten, kommunikationen, förståelsen, informationen, verksamheten och attityderna.

Målet för den tillgängliga kyrkan nås när utvecklingen görs tillsammans med personer med funktionsnedsättningar. Kyrkan är trovärdig som Kristi kyrka om den är öppen för alla.

KYRKANS TILLGÄNGLIGHETSPROGRAM

KYRKOSTYRELSEN⁺

ISBN 978-951-789-648-1

EV.LUTH.⁺
KYRKAN
I FINLAND